

Тема заняття: «Оздоблення виробів розписом по дереву»

Використана література:

1. Кириченко М.А. Український народний декоративний розпис: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2006. – 228 с.
2. Антонович Є.А., Проців В.І., Свид С.П. Художні техніки у школі: Навч.-метод. посібник для студентів художньо-графічних факультетів вищих навчальних закладів. – К.: ІЗМН, 1997. – 64-70 с.

Найпопулярнішим видом оздоблення дерев'яних виробів на території України є Петриківський розпис. Декоративний розпис виробів із дерева (скринь, мисників, віялок, саней, дерев'яного посуду, іграшок, музичних інструментів, знарядь праці) початок свого розвитку бере з настінного розпису. Більшість уцілілих декоративних розписів оздоблені олійними фарбами або яєчною темперою.

В 1936р. вбула відкрита в с. Петриківка школа декоративного малювання, що почала готувати художників-виконавців та інструкторів для роботи в різних галузях художньої промисловості. Школа існувала з 1936 по 1941 рік і підготувала чотири випуски.

В 1958р. в с. Петриківка відкрився цех підлакового розпису при фабриці «Дружба». Це був підлаковий розпис на чорному тлі. Пізніше стали успішно розписувати пудрениці, вітальні адреси, скриньки на охристому та соковито-зеленому тлі. Згодом виконували малюнки безпосередньо по дереву олійними фарбами, покриваючи оздоблений виріб прозорим лаком. Дерев'яні вироби розписували великими декоративними композиціями, основними мотивами яких стали місцеві фауна та флора - гілки калини з ягодами, квіткові букети, казкові птахи та звірі.

Характерна особливість традиційної композиції петриківського букета –

розміщення в центрі трьох великих квіток, від яких відходять дрібні квіти, бутони і листя. Завершується композиція букета тоненькими вусиками, стеблинами лугових рослин. Головна ознака образної мови петриківського розпису це прийоми виконання його елементів і способи поєднання кольорів. Народні майстри виконували розпис саморобними пензлями з котячої шерсті, фарбами, розведеними на жовтку курячого яйця (здебільшого темперою), що давало змогу:

- накладати мазок будь-якої сили натиску і змінювати цю силу натиску, не відриваючи пензлика від поверхні виробу,
- досягати різних відтінків одного кольору, збагачуючи малюнок тонально і в кольоровому відношенні,
- виконувати оригінальний прийом одночасного накладання двох кольорів одним пензлем, так званий перехідний мазок – наслідком якого є найтонші переходи від одного кольору до іншого без змішування їх.

Учням необхідно навчитися тримати пензлик трьома пальцями так, щоб він «крутився», і тримати його перпендикулярно до площини картини,

забезпечуючи вільний мазок. Цікаво відзначити, що петриківські майстри пишуть від себе, а не до себе, як це роблять, наприклад, хохломські майстри декоративного розпису.

Для колориту традиційного петриківського розпису характерне контрасне сполучення основних і додаткових кольорів спектра, причому переважають червоні та зелені барви. Сучасні композиції виконуються в теплій або холодній кольоровій гамі.

До старшого покоління петриківських майстрів належать Тетяна Пата, Ірина Пилипенко, Надія Білокінь, Надія Тимошенко, Поліна Глущенко, Ганна Ісаєва.

Сьогодні, крім оздоблення дерев'яних виробів, розпис використовують в книжковій графіці, оформленні громадських приміщень. Чарівна петриківська квітка розцвітає на фарфоровій вазі, гарним візерунком лягає на шовкову тканину.

Запитання для самоконтролю:

1. Звідки бере початок свого розвитку петриківський розпис ?
2. Які мотиви складають основу декоративних петриківських композицій ?
3. Охарактеризуйте особливості традиційного петриківського букета ?
4. Як правильно тримати пензель під час виконання розпису ?
5. Опишіть прийоми та способи виконання розпису ?
6. Що характерне для колориту традиційного петриківського розпису ?